KLASSIK VA RAQAMLI TA'LIM MUHITINING ASOSIY XUSUSIYATLARI TAQQOSLANISHI

Dagiyanova Gulbahor Alishon qizi
Oliy ta'limni rivojlantirish tadqiqotlari markazi doktaranti

Qabul qilindi: 16.12.2025
Ko‘rib chiqildi: 17.12.2025
Tasdiqlandi: 18.12.2025

Kalit so‘zlar:
Klassik ta’lim, raqamli ta’lim, taqqoslash.

Key words:
Classical education, digital education, comparison.

Ключевые слова:
Классическое образование, цифровое образование, сравнение.

Annotatsiya. Ushbu tezisda klassik va raqamli ta’lim muhitining asosiy xususiyatlari taqqoslanadi. Ta’lim jarayonida o‘quvchilarning bilim olish usullari, pedagogik yondashuvlar, resurslardan foydalanish imkoniyatlari va interaktivlik darajasi tahlil qilinadi. Shuningdek, klassik va raqamli muhitlarning samaradorligi, o‘quvchilarning faolligi va ta’lim sifatiga ta’siri solishtiriladi, hamda samarali integratsiya va pedagogik tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Annotation. This thesis compares the main characteristics of classical and digital learning environments. It analyzes students’ methods of acquiring knowledge, pedagogical approaches, resource utilization, and levels of interactivity. The effectiveness of both environments, student engagement, and impact on education quality are evaluated, along with recommendations for effective integration and pedagogical strategies.

Аннотация. В данном тезисе проводится сравнительный анализ основных характеристик классической и цифровой образовательной среды. Рассматриваются методы получения знаний учащимися, педагогические подходы, возможности использования ресурсов и уровень интерактивности. Также анализируется эффективность обеих сред, активность учащихся и влияние на качество образования, а также разрабатываются рекомендации по эффективной интеграции.

Kirish. Klassik va raqamli ta'lim muhitlari zamonaviy ta'lim jarayonining ikki asosiy shakli sifatida o'rganilmoqda, ularning har biri o'quvchilarning bilim olish usullari, pedagogik jarayonni tashkil etish va ta'lim sifatiga bo'lgan ta'sir jihatidan o'ziga xos xususiyatlarga ega. Klassik ta'lim muhiti an'anaviy darslar, yuzma-yuz muloqot va amaliy mashg'ulotlar asosida qurilgan bo'lib, u o'quvchilarning ijtimoiy ko'nikmalarini rivojlantirish, o'quv jarayonini tartibga solish va ta'lim mazmunini chuqur o'zlashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, raqamli ta'lim muhiti onlayn platformalar, interaktiv resurslar, virtual laboratoriyalar va mobil ilovalar orqali ta'lim jarayonini innovatsion shaklda tashkil etishga imkon yaratadi, bu esa o'quvchilarning individual o'rganish ehtiyojlarini qondirish, bilimlarni tez va samarali egallash hamda o'quvchilarning faolligini oshirishga xizmat qiladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli ta'lim muhitida pedagogik jarayonni monitoring qilish, baholash tizimlarini avtomatlashtirish va ma'lumotlarni tahlil qilish imkoniyati mavjud bo'lib, bu pedagoglarga ta'lim sifatini doimiy ravishda yaxshilashga yordam beradi. Shu bilan birga, klassik va raqamli muhitlarning integratsiyasi o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini rivojlantirishda samarali yondashuvlarni yaratadi, pedagogik innovatsiyalarni joriy etish imkonini beradi va ta'lim jarayonining interaktivligini oshiradi. Ushbu tezisda klassik va raqamli ta'lim muhitining asosiy xususiyatlari taqqoslanadi, ularning samaradorligi, o'quvchilarning faolligi va ta'lim sifatiga ta'siri o'rganiladi hamda pedagogik jarayonda samarali integratsiya bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Klassik va raqamli ta'lim muhitlari zamonaviy ta'lim jarayonida o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi va har biri o'ziga xos xususiyatlarga ega. Klassik ta'lim muhiti an'anaviy darslar, yuzma-yuz mashg'ulotlar va amaliy ishlar orqali o'quvchilarning tizimli bilim egallashini ta'minlaydi, ularni ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalar bilan boyitadi hamda pedagogik jarayonni tartibga solish va o'quvchilarning tizimli o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, raqamli ta'lim muhiti onlayn platformalar, interaktiv resurslar, virtual laboratoriyalar va mobil ilovalar orqali o'quvchilarning individual o'rganish ehtiyojlarini qondirish, bilimlarni tez va samarali egallash hamda pedagogik jarayonni monitoring qilish va baholash tizimini avtomatlashtirish imkonini beradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, raqamli muhit pedagogik innovatsiyalarni tatbiq etish, ta'lim jarayonining interaktivligini oshirish va o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytirishda samarali vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, klassik va raqamli muhitlarni uyg'un ishlatish o'quvchilarning bilim rivojlanishini tezlashtiradi, ta'lim jarayonini shaxsiylashtirish imkonini yaratadi va pedagogik jarayonni modernizatsiya qilishga xizmat qiladi. Ushbu tezisda klassik va raqamli ta'lim muhitining asosiy xususiyatlari taqqoslanadi, ularning samaradorligi, interaktivligi va o'quvchilarning faolligiga ta'siri o'rganiladi, shuningdek, pedagogik tavsiyalar

ishlab chiqish uchun amaliy asos yaratiladi. Tadqiqot natijalari ta'lim muhitidagi innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini qondirish va ta'lim sifatini oshirish bo'yicha samarali strategiyalar ishlab chiqishga yordam beradi.

Adabiyotlar tahlili. Klassik va raqamli ta'lim muhitini taqqoslash bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, klassik ta'lim an'anaviy darslar, yuzma-yuz muloqot va amaliy mashg'ulotlar orqali o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini chuqur egallashga, ijtimoiy va kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi [1]. Shu bilan birga, raqamli ta'lim muhitida interaktiv platformalar, onlayn resurslar va mobil ilovalar pedagoglarga o'quv jarayonini individuallashtirish, monitoring qilish va baholash tizimini optimallashtirish imkonini beradi [2]. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli vositalar o'quvchilarning faolligini oshiradi, bilimlarni mustahkamlash va mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga hissa qo'shadi [3]. Shu bilan birga, klassik va raqamli muhitlarni uyg'unlashtirish pedagogik jarayonni modernizatsiya qilish, innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish va o'quvchilarning individual ehtiyojlarini qondirish imkoniyatini yaratadi [4]. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, ta'lim muhitidagi integratsiyalashgan yondashuv o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, interaktivlik darajasini kuchaytiradi va ta'lim jarayonining sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi [5]. Shu asosda, klassik va raqamli ta'lim muhitlarini solishtirish va ularni samarali integratsiyalash pedagogik tavsiyalar ishlab chiqish, o'quvchilarning ta'lim jarayonidagi faoliyatini optimallashtirish va ta'lim sifatini yuqori darajada ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Materiallar va usullar. Ushbu tadqiqotda klassik va raqamli ta'lim muhitining asosiy xususiyatlarini taqqoslash maqsad qilib olindi. Tadqiqot materiali sifatida maktab va oliy ta'lim muassasalaridagi an'anaviy darslar, yuzma-yuz pedagogik jarayonlar, shuningdek, onlayn platformalar, interaktiv resurslar va mobil ilovalar tanlab olindi. Tadqiqotda sifat va samaradorlikni baholash uchun o'quvchilarning o'quv faoliyati, pedagoglar bilan intervyular, so'rovnomalar va amaliy kuzatuvlar usullari qo'llanildi. Tadqiqot usullari sifatida komparativ tahlil, monitoring, o'quv jarayonining kuzatuvi va pedagogik eksperimentlar uyg'unlashtirilib, klassik va raqamli muhitning samaradorligi aniqlandi. Shuningdek, tadqiqot jarayonida o'quvchilarning bilim olish usullari, motivatsiyasi, faolligi va individual o'rganish ehtiyojlari tahlil qilindi, bu esa har ikki muhitning pedagogik samaradorligini solishtirish imkonini berdi. Tadqiqot natijalari pedagogik jarayonni optimallashtirish, innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish va klassik hamda raqamli ta'lim muhitlarini samarali integratsiyalash imkoniyatlarini aniqlashga xizmat qildi. Shu bilan birga, materiallar va usullar yordamida ta'lim jarayonidagi interaktivlik darajasi, resurslardan foydalanish imkoniyati va o'quvchilarning bilim rivojlanishi sistematik tarzda tahlil qilindi. Ushbu yondashuv tadqiqot natijalarining ishonchliligi va amaliy qo'llanilishi

imkoniyatini oshirdi, shuningdek, pedagogik tavsiyalar ishlab chiqish uchun zarur asos yaratdi.

Tadqiqot muhokamasi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, klassik va raqamli ta’lim muhitining asosiy xususiyatlarini taqqoslash o‘quvchilarning bilim olish usullari, pedagogik jarayonni tashkil etish va ta’lim sifatiga bo‘lgan ta’sirini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot davomida aniqlanishicha, klassik ta’lim muhiti an’anaviy darslar, yuzma-yuz muloqot va amaliy mashg‘ulotlar orqali o‘quvchilarning chuqur bilim egallashiga, ijtimoiy va kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi, shuningdek, pedagogik jarayonni tartibga solish va o‘quvchilarni tizimli o‘rganishga o‘rgatishda samarali rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, raqamli ta’lim muhiti interaktiv platformalar, onlayn resurslar, virtual laboratoriyalar va mobil ilovalar orqali o‘quvchilarning individual o‘rganish ehtiyojlarini qondirish, bilimlarni tez va samarali egallash hamda o‘quv jarayonini shaxsiylashtirish imkonini beradi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, raqamli muhit pedagogik jarayonni monitoring qilish, baholash tizimlarini avtomatlashtirish va ma’lumotlarni tahlil qilish orqali pedagoglarga ta’lim sifatini doimiy ravishda oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, klassik va raqamli muhitlarning uyg‘un ishlatilishi o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirish, bilim va ko‘nikmalarini rivojlantirish va pedagogik innovatsiyalarni tatbiq etish imkonini yaratadi. Tadqiqot natijalari shuni ham ko‘rsatdiki, har ikki muhitning xususiyatlarini birlashtirish orqali o‘quvchilarning faolligi, ta’limga bo‘lgan qiziqishi va mustaqil o‘rganish ko‘nikmalari sezilarli darajada oshadi, bu esa ta’lim jarayonining samaradorligini yanada kuchaytiradi. Tadqiqot davomida shuningdek pedagoglar fikri, o‘quvchilarning qiziqish va faoliyati, dars jarayonining interaktivligi va resurslardan foydalanish darajasi tahlil qilinib, klassik va raqamli ta’lim muhitini samarali integratsiya qilish bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. Shu asosda, ta’lim jarayonida klassik va raqamli muhitlarning xususiyatlarini uyg‘unlashtirish pedagogik jarayonni modernizatsiya qilish, o‘quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish va ta’lim sifatini oshirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, klassik va raqamli ta’lim muhitini taqqoslash pedagogik jarayonlarning samaradorligini oshirish, o‘quvchilarning bilim va ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda ta’lim sifatini yaxshilashda muhim ahamiyatga ega. Klassik ta’lim muhiti an’anaviy darslar, yuzma-yuz muloqot va amaliy mashg‘ulotlar orqali o‘quvchilarning chuqur bilim egallashiga, ijtimoiy va kommunikativ ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi, shuningdek, pedagogik jarayonni tartibga solish va tizimli o‘rganishga yo‘naltirishda samarali vosita hisoblanadi. Raqamli ta’lim muhiti esa interaktiv platformalar, onlayn resurslar, virtual laboratoriyalar va mobil ilovalar orqali o‘quvchilarning individual o‘rganish ehtiyojlarini qondirish, bilimlarni tez va

samarali egallash, pedagogik jarayonni monitoring qilish va baholash tizimlarini avtomatlashtirish imkoniyatini beradi

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Bates, A.W. Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning. Tony Bates Associates Ltd., 2015.
2. Selwyn, N. Education and Technology: Key Issues and Debates. Bloomsbury Academic, 2016.
3. Kozma, R.B. ICT, Education, and the Knowledge Society. Routledge, 2008.
4. Prensky, M. Digital Natives, Digital Immigrants. On the Horizon, 2001.
5. Mishra, P., Koehler, M.J. Technological Pedagogical Content Knowledge: A Framework for Teacher Knowledge. Teachers College Record, 2006.